

Koninklijke Boekverkopersbond

Jaarverslag 2011

Inhoudsopgave

	pagina
Voorwoord Door de KBb-voorzitter	3
Hoofdstuk 1: De markt in 2011	5
1.1 Inleiding	5
1.2 De algemene markt	5
1.3 De wetenschappelijke markt	9
1.4 De educatieve markt	9
1.5 De tijdschriftenmarkt	10
1.6 Brede beschikbaarheid	11
Hoofdstuk 2: De ontwikkelingen in 2011	12
2.1 Digitalisering	12
2.2 Distributie	13
2.3 Duurzaamheid	14
2.4 Wet op de Vaste Boekenprijs	14
2.5 Onderzoek	15
2.6 Opleiding	15
2.7 Promotie	16
2.8 Vakinfrastructuur	17
2.9 Boek & Bedrijf	17
2.10 Boekenbon	18
2.11 KBb-Educatief	18
Hoofdstuk 3: De KBb-kalender 2011	19
Hoofdstuk 4: De mensen in 2011	21
4.1 De leden	21
4.2 De overledenen	21
4.3 Het KBb-bestuur	22
4.4 Het KBb dagelijks bestuur	22
4.5 Medewerkers	23
4.6 Samenstelling besturen, commissies en werkgroepen	23
4.7 Vertegenwoordigingen in de boekenbranche	25
4.8 Vertegenwoordigingen in andere organisaties	26

Voorwoord door de KBB-voorzitter

*Ik vind het een eer om het Boekenweekgeschenk te schrijven. En die eer wil ik retourneren met heel veel energie. Behalve dat allemaal ben ik het kind van een middenstander en heb ik een heel groot hart voor al die **dappere boekhandelaars** die tegen al het **geleuter in over de crisis van het boek** al die **geweldige boekhandels** blijven uitbaten. Ik zou het bijna verraad vinden aan mijn ouders als ik die niet uitgebreid zou steunen. (Tom Lanoye, maart 2012)*

Als ik de inleiding voor ons jaarverslag schrijf, is het begin april. Net na de Boekenweek van 2012. Ik was getroffen door deze woorden van Tom Lanoye.

'Dappere boekhandelaars', dat ben ik graag met Tom Lanoye eens. In 2011 was de boekhandel meer dan gemiddeld in het nieuws. Door de problemen bij Selexyz leek het of al onze boekhandels ten dode waren opgeschreven. In de winkel, op verjaardagen en recepties hebben we heel wat uit moet leggen aan onze klanten, vrienden en bekenden.

'Geleuter over de crisis van het boek' Want dat was het toch vaak: geleuter. Natuurlijk is er een crisis, en die heeft zich de laatste maanden alleen maar verergerd. Maar, het is geen crisis van het boek, maar van de verkoop van boeken en van de gehele detailhandel. Met een negatief consumentenvertrouwen, negatiever dan waar ook in Europa. Het feit dat consumenten meer via internet kopen is geen crisis van het boek, maar verandering van koopgedrag.

Onze **'geweldige boekhandels'** houden het hoofd boven water. Door de Wet van Darwin te volgen: niet de sterkste overleeft, maar degene die zich voortdurend weet aan te passen. De boekhandel heeft de laatste decennia al zo vaak getoond over veerkracht te bezitten. Na het verdwijnen van leveranties aan bibliotheken, leveringen aan overheden, het verdwijnen uit de winkels van losbladigen en vervolgwerken, encyclopedieën, schoolboeken, kwam de boekhandel er steeds weer sterk uit. Door zich aan te passen, door te vernieuwen. Niet al onze leden, maar wel een groot deel ervan, alsmede nieuwe leden, zullen papieren boeken, de clicks en de bricks, het e-book en het online lezen een plaats geven in hun winkelformule.

'Uitgebreid steunen', dat is ook het liefste wat de KBB wil doen. De KBB heeft, om dit waar te maken ook zelf een proces van verandering ingezet. Net als de leden-bedrijven moet de KBB de Wet van Darwin volgen: zich aanpassen aan een veranderende markt.

In dit jaarverslag vindt u weergave van de belangrijkste activiteiten van de KBB in 2011. Een jaar dat vooral in het teken stond van digitalisering. Met het resultaat dat het Centraal Boekhuis en ePagine gezamenlijk de opdracht kregen tot de bouw van een digitaal platform voor de opslag en distributie van digitale producten. En voor de KBB het uitgangspunt om het boek voor de boekhandel te behouden, ongeacht de verschijningsvorm (papier of digitaal).

Mede op initiatief van de KBB en de Boekenbon BV lanceerde de CPNB een fantastische decemberactie, waar bij aankoop van een boek een Boekenbon cadeau werd gegeven. Dit ter stimulering van het herhalingsbezoek aan

de boekhandel. Een dergelijke actie willen we vaker herhalen. En hier ook in investeren. Dit zal ook onderdeel zijn van het beleid van de KBB: investeren in kennis, opleiding en innovatie, en in verkoopbevordering.

21 december 2011 was een historisch moment. Toen besloot de aandeelhoudersvergadering van het CB om voor het eerst in de historie van het CB dividend uit te keren aan de Coöperatie Boekenvak U.A., en daarmee aan de Coöperatie van Boekenuitgevers U.A. en aan de KBB. Hier is jaren van overleg aan vooraf gegaan. Met name Alberty Kattenberg, onze juridisch medewerker en adjunct-directeur heeft hierin een zeer belangrijke rol gespeeld. Samen met Ria Derks, als vertegenwoordiger van de uitgevers.

21 december was ook in ander opzicht een historisch moment. Want toen maakte de KBB bekend dat Ari Doeser de KBB zou gaan verlaten. Ari had kenbaar gemaakt aan iets nieuws toe te zijn. Hij deed zijn werk al 29 jaar en vond - mede door de marktontwikkelingen - dat er weer eens fris door anderen naar het KBB-werk gekeken moest worden. Ari was het gezicht van de KBB, en daarbij de drijvende kracht achter de Boekenbon. Hij stond voor het collectief van boekverkopers en uitgevers. Met Ari aan het roer kreeg de NBB in 2007 het predicaat Koninklijk. Op 21 mei 2012 neemt het vak officieel afscheid van Ari Doeser.

Middelburg, april 2012

Dick Anbeek

Hoofdstuk 1: De markt in 2011

1.1 Inleiding

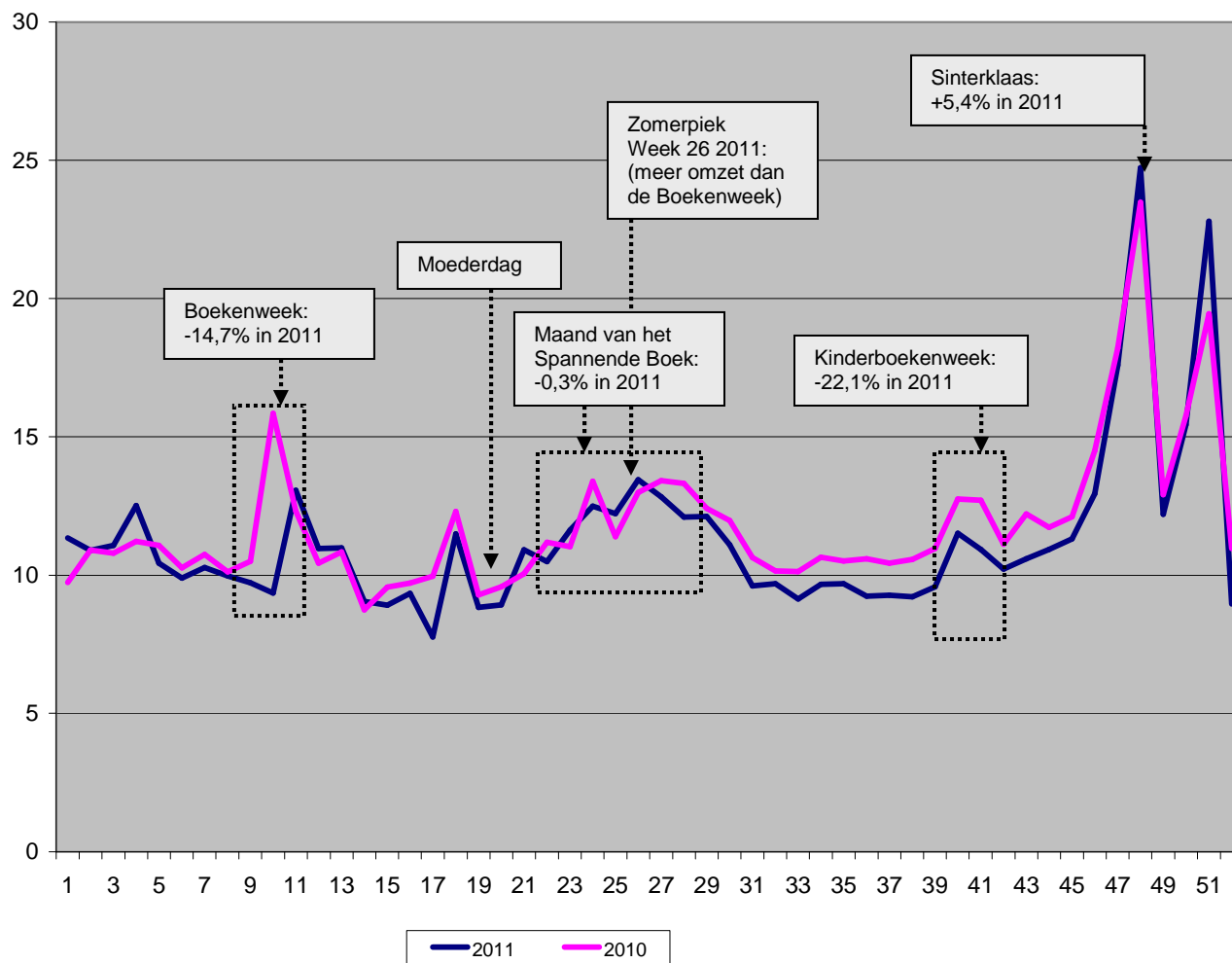
Het zijn roerige tijden voor de boekenbranche; stijging van het aantal verkopen via internet, de komst van het e-boek, andere vormen van vrijetijdsbesteding door de consument, nieuwe (buitenlandse) concurrenten. Deze ontwikkelingen zijn niet nieuw, maar door de aanhoudende onzekere economische situatie en het dalende consumentenvertrouwen werd de invloed hiervan op de boekhandel in 2011 versneld zichtbaar. Een aantal collega-boekverkopers zag zich genoodzaakt de deuren te sluiten of werd gedwongen tot reorganisatie en in de media was er veel aandacht voor de toekomst van het vak. Om ontwikkelingen in perspectief te kunnen plaatsen zijn objectieve cijfers van de branche onmisbaar. In dit hoofdstuk geven wij u een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen en trends met betrekking tot de totale boekenmarkt en afzonderlijke genres in 2011.

De cijfers uit dit hoofdstuk zijn afkomstig van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (SMB) die met behulp van GfK de verkoopontwikkelingen van de A-Boekenmarkt in beeld brengt. GfK maakt hiervoor gebruik van het Boekpanel Nederland waarmee wekelijks de absolute verkopen van boeken via kassa- en online registraties in de boekhandel, de entertainmentkanalen en overige kanalen (o.a. supermarkten, warenhuizen en drogisterijen) worden verzameld. De deelnemende panelleden uit bovengenoemde afzetkanalen representeren een marktdekking van circa 78% voor de totale omzetontwikkeling (gelijk aan de marktdekking in 2010).

1.2 De algemene markt

Op basis van het GfK-boekpanel 2011 is de geëxtrapoleerde totale omzet algemene boeken via kassa- en internetverkoop € 589,4 miljoen euro binnen de drie gevolgde kanalen (boekhandel, entertainmentkanalen en overige kanalen). Dat is 4,6% minder dan in 2010. Het totaal aantal verkochte boeken was 46,1 miljoen, 6% minder dan in 2010. Daarmee zet de dalende trend die zich vorig jaar heeft ingezet voort. De boekhandel (fysiek en online) behaalde met circa 85,6% nog altijd het merendeel van de omzet van de A-Boekenmarkt. De entertainmentkanalen en overige kanalen waren verantwoordelijk voor de overige 14,4%. (Vanwege de gevolgde methode zijn de omzetcijfers van het GfK-boekpanel inclusief BTW vermeld)

Figuur 1 laat zien op welke wijze de omzet algemene boeken zich in 2011 ten opzichte van 2010 heeft ontwikkeld:

Figuur 1 Omzetontwikkeling van het A-boek in de totale markt in 2011 ten opzichte van 2010

(Bron: GfK boekpanel | geëxtrapoleerde omzet)

In de eerste weken van 2011 was de omzet van de A-Boekenmarkt vergelijkbaar met 2010 met een kleine uitschieter naar boven in week 4. De Boekenweek liet echter een flinke omzetsdaling zien (-14,7%). De Maand van het Spannende Boek bleef op nagenoeg hetzelfde niveau als in 2010. De eerste week dat alle regio's zomervakantie hebben (in 2011 week 26) leverde net als andere jaren goede omzetcijfers op. In 2011 waren deze omzetcijfers zelfs hoger dan in de Boekenweek. Net als de Boekenweek, waren de resultaten van de Kinderboekenweek flink lager dan in 2010 (-22,1%). De week voor Sinterklaas, traditiegetrouw de drukste week in het jaar, liet daarentegen wel een kleine omzetsijting zien (+5,4%). Deze stijging lag in lijn der verwachting omdat vorig jaar de hevige sneeuwval de boekhandel parten speelde.

Prijzontwikkeling

De gemiddelde consumentenprijs voor een A-boek in 2011 was € 12,78. Dit is een prijsstijging van € 0,20 (+1,6%) ten opzichte van de gemiddelde prijs in 2010. Van de totale A-Boekenmarkt omzet kwam 52% uit boeken duurder dan € 15,- (-0,5 procentpunt t.o.v. 2010). Het marktaandeel van boeken in de prijsklasse € 5 tot € 10 kende de grootste groei (+1,5 procentpunt) en in omzet steeg deze met 4,1%. Het marktaandeel van boeken in de prijsklasse € 10 – € 15 daalde echter met 1,7% procentpunt. Met een omzetsdaling van 11% is dit segment de grootste verliezer. De omzet van boeken duurder dan € 30 daalde met 2,6%. Omdat de prijsklassen in het

middensegment zo sterk in omzet afnamen, wint de categorie boven de dertig euro toch aan marktaandeel (+0,2 procentpunt).

Meest verkochte titels

Net als in 2010 kende 2011 geen echte bestsellers. *Familieportret* van Jenna Blum van Uitgeverij Meulenhoff Boekerij is met 261.559 exemplaren het best verkochte boek in 2011. *Sonny Boy* van Annejet van der Zijl (Uitgeverij Querido) bezet de tweede positie. De derde positie komt toe aan *Zomerhuis met zwembad* van Herman Koch (Uitgeverij Anthos). De top 5 van 2011 wordt gecombineerd met op nummer vier *Wij zijn ons brein* van Dick Swaab (Uitgeverij Contact) en op nummer vijf *Haar naam was Sarah* van Tatiana de Rosnay (Uitgeverij Artemis & Co). (bron: CPNB top 100).

Rubrieken

Onderstaande tabel geeft de omzetverdeling en -ontwikkeling weer van de totale A-Boekenmarkt op rubrieksniveau:

Omzetverdeling rubrieken	2011	2010	Vershil marktaandeel (procentpunt)	Omzetmutatie (%)
Totale omzet * mln (incl. non-books)	€ 589,4	€ 619,5	€ -30,1	-4,6%
Fictie	42,7%	44,6%	-1,9	-8,6%
Kinderboeken	14,2%	14,5%	-0,3	-6,5%
Non-fictie vrije tijd	16,3%	14,8%	+1,5	+5%
Non-fictie informatief	24,4%	23,5%	+0,9	-0,7%
Non-books	2,6%	2,2%	+0,4	-17,3%

Tabel 1 omzetverdeling rubrieken in 2011

Bron: GfK boekpanel | geëxtrapoleerde omzet

Van alle rubrieken groeide alleen het genre non-fictie vrijetijd in omzet in 2011 (+5%). De rubriek fictie kende een omzetsdaling van 8,6%. Met 42,7% blijft fictie de grootste rubriek binnen de A-Boekenmarkt, maar het aandeel liep wel met 1,9 procentpunt terug in vergelijking met 2010. De omzet van kinderboeken daalde in 2011 met 6,5% en kwam uit op een omzetaandeel van 14,2%.

Hieronder besteden we aandacht aan de omzetontwikkeling binnen de rubrieken.

Fictie

De rubriek fictie was in 2011 verantwoordelijk voor 42,7% van de totale omzet. Ten opzichte van de omzetverdeling in 2010 is dit een daling van 1,9 procentpunt. Het aantal verkochte boeken uit deze rubriek daalde met 10,7% ten opzichte van vorig jaar. De rubriek fictie blijft de grootste, zowel in stuks als in waarde. De omzetsdaling van 8,6% in deze rubriek werkt dan ook fors door op de totale omzetsdaling van het A-boek.

Literatuur

Literatuur is verreweg het grootste genre binnen de rubriek fictie. Dit genre kende in 2011 een omzetzijging van 9% ten opzichte van vorig jaar. Tot dit genre behoren de literaire romans, poëzie, verhalenbundels en literaire thrillers. De twee titels uit deze rubriek die in 2011 het meest zijn verkocht, zijn respectievelijk: *Het familieportret* van Uitgeverij Meulenhoff Boekeriej en *Sonny Boy* van uitgeverij Querido.

Spanning

Ook het genre spanning had in 2011 te maken met een stevige omzetzijging van 7,4% ten opzichte van het voorgaande jaar. De best lopende titels in dit genre voor 2011 waren: *Koorts* van Uitgeverij Anthos en *Gezellen* van Uitgeverij Cargo. Consumentenonderzoek van GfK liet zien dat ook de Maand van het Spannende Boek in 2011 onder consumenten minder leefde. Met name het thema (-9%) en het geschenkboek (-7%) van de Maand van het Spannende Boek daalden in bekendheid in vergelijking met 2010.

Kinderboeken

In 2011 was 20,2% van alle verkochte A-boeken een kinderboek. Van de totale A-boekenomzet is 14,2% toe te schrijven aan kinderboeken. In omzet kende het genre kinderboeken in 2011 een daling van - 6,5%. De twee populairste titels waren *Het Muizenhuis Sam en Julia* Uitgeverij Rubinstein b.v. en *Fiet wil rennen* van Uitgeverij Querido in samenwerking met de CPNB.

Non-fictie vrije tijd

De rubriek non-fictie vrijetijd nam 16,3% van de totale A-boekenomzet voor haar rekening. Deze rubriek realiseerde in 2011 5% meer omzet dan in 2010. Dit komt mede door de flinke omzetzijging in het genre kookboeken.

Reisboeken

Het genre reisboeken daalde in 2011 in omzet in vergelijking met het voorgaande jaar (-3,3%). Vooral fietsgidsen, hotel- en restaurantgidsen en winkelgidsen waren minder in trek. Taalgidsen en reisverhalen deden het daarentegen redelijk. Verder laat consumentenonderzoek van Intomart GfK in 2011 zien dat consumenten minder vaak gebruik maken van een reisboek of -gids als bron van informatie over een te maken reis. Twee jaar geleden gaven consumenten aan in 6% van de gevallen te kiezen voor een reisboek- of gids. In 2011 daalde dat percentage naar 3%. Internet was in 2009 bij 67% van de consumenten favoriet. In 2011 steeg dit percentage naar 81%.

Kookboeken

Net als in 2010 kende het genre kookboeken in 2011 een flinke omzetzijging ten opzichte van het voorgaande jaar (+22,1%). Dieetboeken, basis kookboeken en vegetarische kookboeken droegen bij aan dit positieve resultaat. Echte verkooptoppers kende het genre niet, alhoewel *Jamie in 30 minuten* van Kosmos Uitgevers tot de top 20 van best verkochte titels van 2011 behoort. (bron: CPNB top 100).

Uit het consumentenonderzoek van Intomart GfK in 2011 blijkt echter ook dat consumenten recepten steeds vaker op internet opzoeken en dat het gebruik van andere bronnen, zoals het kookboek, afneemt. In 2009 gaf 33% van de consumenten aan recepten op internet op te zoeken. In 2011 steeg dit percentage naar 48%. Twee jaar geleden was het kookboek voor 27% van de consumenten de informatiebron voor een recept. In 2011 daalde dit percentage naar 22%.

Non-fictie informatief

De rubriek non-fictie informatief realiseerde in de eerste drie kwartalen van 2011 een redelijk resultaat, maar eindigde zwak in het vierde kwartaal. De rubriek sloot 2011 hierdoor af met een lichte omzetzaling van 0,7%. Veruit de bestlopende titel in deze rubriek, in termen van verkochte aantallen, was *Wij zijn ons brein* van Contact b.v. Uitgeverij.

Luisterboeken

Net als in 2010 is de verkoop van luisterboeken in 2011 verder toegenomen. De cijfers van de grootste luisterboekenuitgevers laten een groei zien van circa 5% van zowel de fysieke luisterboeken als de downloads via internet. Deze stijging is grotendeels binnen het boekhandelskanaal gerealiseerd. Helaas weerspiegelen de cijfers van GfK de groei van het luisterboek niet, omdat er een te kleine dekking is van de verkopende partijen.

Bij de CPNB is er de laatste jaren steeds meer aandacht voor het luisterboek. Zo wordt in 2012 het Boekenweekgeschenk ook als luisterboek uitgebracht en wordt de jaarlijkse Week van het Luisterboek voor de eerste maal ondersteunt door de CPNB. De verwachting is dat dit de markt verder zal stimuleren.

E-boeken

In 2011 werd er € 7,6 miljoen omzet gerealiseerd met de verkoop van e-boeken. Het omzetaandeel e-boeken van de totale A-Boekenmarkt steeg hiermee van circa 1% in 2010 naar 1,3% in 2011. In absolute aantallen behaalde het e-boek 1,7% van de markt. Deze omzet werd behaald met ruim 10.000 verschillende e-boektitels wat neerkomt op 2,6% van het totaal aantal boektitels (bron: GfK / Stichting Marktonderzoek Boekenvak / Centraal Boekhuis / ePage). In paragraaf 2.1 gaan we verder in op een aantal relevante ontwikkelingen met betrekking tot het e-boek.

1.3 De wetenschappelijke markt

Net als in voorgaande jaren, had de wetenschappelijke markt het moeilijk in 2011.

In 2010 bleek al dat de wetenschappelijke boekenmarkt sterk te leiden had onder bezuinigingen van klanten en de overheid als gevolg van de Europese recessie. Ook in 2011 heeft dit geresulteerd in opzegging van abonnementen, faillissementen en daling van het aantal verkochte boeken. De verwachting is dat deze markt last blijft houden van de overheidsbezuinigingen. De omzet van de wetenschappelijke boekhandels zal naar verwachting steeds verder onder druk komen te staan. Om als boekhandel bestaansrecht te houden is schaalvergroting in deze markt onontbeerlijk.

De landelijke aanbestedingen zorgen er mede voor dat steeds minder boekhandels aan de overheid leveren. Bij lagere overheden lijken de aanbestedingen te zorgen voor een daling van het besteedbare budget. Daarnaast blijft de digitalisering zich ook in deze markt onverminderd voortzetten. Met andere woorden, de boekhandel in wetenschappelijke boeken zit in een lastige situatie en zal daar mogelijk uit kunnen komen door het exploiteren van aanvullende diensten voor bestaande of nieuwe klanten.

1.4 De educatieve markt

In 2008 werd de Wet Gratis Schoolboeken (WGS) van kracht. Binnen deze wet stelt de overheid geld ter beschikking aan het voorgezet onderwijs voor de aanschaf van schoolboeken die gratis door leerlingen gebruikt

kunnen worden. Invoering van de WGS kende twee hoofddoelen: 1) Het verlagen van de schoolkosten voor ouders en 2) Verbeterde marktwerking op de educatieve boekenmarkt.

In 2011 vond de eerste evaluatie van de WGS plaats die in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werd uitgevoerd door onderzoeksbureau Regioplan. Dit onderzoeksbureau bracht de prijsontwikkeling in kaart van de gemiddelde pakketprijs van schoolboeken vanaf 2000. Tussen 2000 en 2005 steeg de gemiddelde pakketprijs met 35%. Van 2005 tot 2008 volgde de pakketprijs het niveau van de inflatie. Na invoering van de WGS daalde de pakketprijs van externe boekenfondsen tot en met 2011 met 5% tot 13%. Voor interne boekenfondsen daalde de prijs met circa 1%. De daling lijkt vooral veroorzaakt te worden door de kritische houding van scholen met betrekking tot de samenstelling van het schoolboekenpakket. De evaluatie laat zien dat aanbieders van schoolboekenpakketten na de invoering van de WGS flinke kortingen hebben gegeven aan scholen. Ook werden er meer diensten voor min of meer dezelfde prijs aangeboden. Daarnaast zijn scholen zelf kostenbewuster geworden bij het inkopen van schoolboeken.

1.5 De tijdschriftenmarkt

Onderstaande indexcijfers laten de omzontwikkeling van de losse tijdschriftenmarkt zien per kanaal van de twee grootste tijdschriftdistributeurs gezamenlijk; Betapress en Alidpress (tabel 1). De totale omzet van losse tijdschriften is in 2011 met 6% gedaald. De omzet van tijdschriften via de kantoor- & boekhandel en de tabaks- & gemakswinkels daalde iets minder dan de totale omzet (-4%). De omzet van tijdschriften in benzinestations laat al twee jaar op rij een grote daling zien; in 2010 -21% t.o.v. 2009 en in 2011 -14% t.o.v. 2010.

Omzetindex tijdschriftendistributeurs Betapress & Aldipress

Distributiekanaal (indexcijfers)	2010	2011	Mutatie in % 2011-2010
Tabaks- & Gemakswinkels	100	96	-4%
Supermarkten	95	94	-6%
Kantoor- & Boekhandel	98	96	-4%
Benzinestations	79	86	-14%
Overig	97	93	-7%
Totaal	96	94	-6%

Tabel 1

De twee tabellen op de volgende pagina laten de omzetverdeling in percentages per kanaal zien voor Betapress en Aldipress afzonderlijk. Hieruit blijkt dat de supermarkten in de totale verdeling van de losse tijdschriftenmarkt licht terrein verliezen. Het aandeel van de kantoor- en boekhandel en van de tabak- en gemakswinkels is het afgelopen jaar licht gestegen.

Omzetverdeling Betapress

Distributiekanaal (in procenten)	2007	2008	2009	2010	2011	Mutatie in procentpunten 2011- 2010
Tabak- & Gemakswinkels	11.7	11.9	11.9	12.2	12.3	0.1
Supermarkten	38.3	37.5	39.9	39.5	38.3	-0.8
Kantoor- & Boekhandel	41.6	42.6	41.6	42.6	44.3	1.7
Overig	7.7	6.7	5.7	5.7	5.1	-0.6

Tabel 2a. omzetverdeling tijdschriften

Omzetverdeling Aldipress

Distributiekanaal (in procenten)	2007	2008	2009	2010	2011	Mutatie in procentpunten 2011- 2010
Tabak en Gemakswinkels	9.7	9.6	10.3	10.4	11.2	+ 0.8
Supermarkten	53.0	54.6	53.5	53.5	53.1	-0.4
Kantoor- & Boekhandel	30.3	29.5	30.5	30.5	30.8	+ 0.3
Overig	7.0	6.3	5.7	5.6	5.0	-0.6

Tabel 2b. omzetverdeling tijdschriften

1.6 Brede beschikbaarheid

Van de totale boekenomzet werd in 2011 25% van de omzet behaald met de eerste 500 titels. 75% van de omzet werd behaald uit brede assortiment van al die andere duizenden titels die beschikbaar zijn.

In 2011 lagen gemiddeld ruim 80.000 titels op voorraad bij het Centraal Boekhuis; de basis van de brede beschikbaarheid. Onderstaande tabel biedt een overzicht van nieuwe beschikbare titels welke via het Centraal Boekhuis beschikbaar zijn voor de consument.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mutatie 2011 t.o.v. 2010
Boeksoort							
Algemeen (A)	12.488	13.019	14.435	14.695	14.978	15.396	1%
Educatieve boeken (S)	2.274	2.232	2.333	2.536	3.344	4.039	21%
Wetenschappelijk (W)	2.096	2.010	2.111	2.246	2.203	2.510	14%
Overig	2.541	1.651	1.874	1.860	2.836	3.043	7%
Totaal	19.399	18.912	20.753	21.337	23.361	24.988	7%

Tabel Beschikbare nieuwe titels bij het Centraal Boekhuis in 2011

Hoofdstuk 2: Ontwikkelingen

De Koninklijke Boekverkoopersbond spant zich op diverse terreinen in de voor leden boekverkopers. In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in 2011 op de verschillende terreinen.

- Digitalisering
- Distributie
- Duurzaamheid
- Wet op de vaste boekenprijs
- Onderzoek
- Opleiding
- Promotie
- Vakinfrastructuur
- Boek & Bedrijf
- Boekenbon
- KBb-werkgroepen

2.1 Digitalisering

Digitalisering stelt het boekenvak voor een aantal fundamentele vragen; op welke manier zullen e-readers, smartphones en tablets het leesgedrag veranderen? Wat zijn de gevolgen hiervan voor het papieren boek? Welke consequenties heeft digitalisering voor de verschillende partijen in de keten en de bestaande businessmodellen?

Hoewel de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering niet zo snel gaan als berichten in de media soms doen geloven, liet 2011 zien dat de complexiteit van het vraagstuk groot is en omvangrijke gevolgen zal hebben voor (met name de fysieke) boekhandel. De KBb heeft zich in 2011 ingezet voor een aantal concrete projecten met als uitgangspunt om het boek voor de boekhandel te behouden; ongeacht de verschijningsvorm (papier of digitaal).

Digitaal Platform

Samen met de GAU nam de KBb in 2011 deel aan het Digitaal Platform Overleg om op bestuurlijk niveau de voorwaarden te scheppen voor een goede digitale infrastructuur voor het boekenvak. Uitgangspunt van de KBb is dat alle boekhandels deel moeten kunnen nemen aan de verkoop van digitale content. In augustus 2011 tekenden de GAU en KBb een intentieverklaring tot samenwerking. In november kregen het Centraal Boekhuis en ePagine gezamenlijk de opdracht tot de bouw van een Digitaal Platform voor de opslag en distributie van digitale producten. De verwachting is dat de eerste fase van het Digitaal Platform in april 2012 opgeleverd zal worden.

Vooruitlopend op de benodigde aanpassingen van het titelbestand voor het Digitaal Platform, heeft de KBb zich in 2011 ingezet voor verbetering van het titelbestand van CB Online. Dit heeft geresulteerd in een verscherpte procedure bij bureau ISBN en de invoering van auteursnormalisatie in 2012. Verder zal in 2012 de International Standard Text Code (ISTC), het zogenaamde "super-isbn", ingevoerd worden waarmee boeken voorzien worden van een internationaal identificeerbare codering.

Ontwikkelingen met betrekking tot het e-boek

Net als in 2010 heeft GfK, in opdracht van SMB, afgelopen jaar een themameting gehouden onder consumenten met betrekking tot het gebruik van e-boeken en e-readers. In 2011 is daar het tablet aan toegevoegd.

Uit het onderzoek blijkt dat de bekendheid van het e-boek en de e-reader blijft toenemen. Ruim eenderde van de Nederlanders is er inmiddels mee bekend. 5% van de consumenten is ook werkelijk in bezit van een e-reader. De themameting laat daarnaast zien dat het tablet ondanks zijn recente lancering een grote populariteit geniet. 6% van de Nederlanders is al in het bezit van een tablet en nog eens 10% geeft aan de intentie te hebben om deze (zeer) waarschijnlijk aan te schaffen.

De koopintentie van een e-boek is het afgelopen jaar licht gestegen (van 8% in 2010 naar 11% in 2011).

Consumenten kopen e-boeken met name omdat ze handig zijn voor vakantie of onderweg, omdat er dan geen zware boeken meer gesjouwd hoeven te worden. Een kwart van de mensen (vaak mannen) schafft een e-boek aan, omdat ze verwachten dat het de standaard van lezen gaat worden. De belangrijkste reden dat mensen (zeer) waarschijnlijk geen e-boek gaan kopen, is dat ze er gewoon geen behoefte aan hebben. Andere redenen zijn dat ze vinden dat een boek van papier behoort te zijn of ze vinden digitaal minder prettig lezen dan een gewoon boek.

Daarnaast heeft de KBb zich in 2011 met betrekking tot het e-boek hard gemaakt voor invoering van het lage BTW-percentage van 6%. In december 2011 werd er een motie ingediend in de Tweede Kamer voor verlaging van het BTW-tarief. Deze motie werd helaas niet aangenomen. In tegenstelling tot Frankrijk en Luxemburg kiest de politiek in Nederland ervoor om de lijn van de Europese wetgeving te volgen en het hoge BTW-tarief van 19% te hanteren.

2.2 Distributie

Ook op het gebied van distributie heeft de KBb zich op verschillende fronten ingezet.

Retourenpilot

Om kosten te besparen en werkprocessen op de vloer te vereenvoudigen, startte de KBb samen met het Centraal Boekhuis en enkele uitgevers in september 2010 de Retourenpilot. Met de zeer gewaardeerde hulp van 27 boekhandels werden er in de laatste maanden van 2010 en in de eerste helft van 2011 twee nieuwe methoden getest voor retourzendingen: de vertrouwensretour en het vrij recht van retour. Beide methoden werden door zowel boekhandels als uitgevers erg positief beoordeeld en zullen dan ook allebei in de loop van 2012 geïmplementeerd worden. De KBb hoopt dat met deze maatregel een besparing van zo'n drie miljoen euro in de boekenbranche kan worden behaald. Tevens zal er in 2012 verder gewerkt worden aan een verlaging van de voorraden in de keten door verkoop en productie beter op elkaar af te stemmen..

Printing on Demand

In het kader van distributie ging er in 2011 ook aandacht uit naar de mogelijkheden van Printing on Demand voor de boekhandel. Samen met Mijnbestseller.nl, Rotterdam School of Management en de boekhandels Paagman, Vermeer en Benissimo initieerde de KBb het pilot-project 'Selfpublishing'. Uitgangspunt is dat de boekhandel consumenten de mogelijkheid biedt eigen boeken te publiceren. Om dit te realiseren wordt het softwareplatform van Mijnbestseller.nl geïntegreerd in de website van de boekhandel. Het pilot-project 'Selfpublishing' ging live op Manuscripta 2011 waar ter plekke 71 boeken van consumenten werden gepubliceerd. Een zeer succesvol resultaat en de KBb hoopt dan ook dat in 2012 meer boekhandels zich bij het project zullen aansluiten. Daarnaast zal de KBb zich in 2012 inzetten om de marge op backlist titels die via Printing On Demand

beschikbaar zijn te verbeteren. Nu geldt er vaak een beperkte marge van 20 tot 25%.

Verbeteringen CB-Online

De KBb heeft zich in 2011 ingezet voor een aantal verbeteringen in CB Online. Hiervoor zijn twee enquêtes gehouden onder de leden; de eerste over de CB Managementrapportage (deelnemers: 150 leden) en de tweede over de zoekmogelijkheden binnen CB Online (deelnemers: 40 leden). De vernieuwde managementrapportage werd in september in gebruik genomen en maakt het voor boekhandels eenvoudiger inkopen en kortingsafspraken per uitgever in te zien. Daarnaast verlaagde het CB na gesprekken met de KBb het tarief van de managementrapportage van 0,35% naar 0,20% van de bruto jaaromzet. De verbeteringen van de CB Zoekmachine stonden gepland voor januari 2012 maar zijn door onvoorziene technische problemen uitgesteld tot het tweede kwartaal van 2012.

2.3 Duurzaamheid

In het kader van duurzaamheid heeft de KBb in 2011 een aantal eigen processen gedigitaliseerd om zo de papierconsumptie te verlagen. Het jaarverslag werd alleen nog online gepubliceerd en het Boekhandelsbulletin werd vervangen door een digitale nieuwsbrief. Daarnaast ging de Boekenbon geheel over op digitale facturatie en werden de voorbereidingen getroffen om ook de facturatie en administratie van de KBb in 2012 te digitaliseren.

In 2009 werd een convenant afgesloten met het Energiecentrum en MKB-Nederland om onze leden te ondersteunen met informatie en advies op het gebied van duurzaamheid. In januari 2011 werd deze samenwerking helaas beëindigd, omdat de overheid subsidiering van het Energiecentrum beëindigde.

2.4 Wet op de Vaste Boekenprijs

Naar aanleiding van de evaluatie van de Wet op de Vaste Boekenprijs rapporteerde toenmalig minister Plasterk in januari 2010 dat de wet goed functioneert. Behoudens een aantal, ook door het vak onderschreven, aanpassingen werd aangestuurd op ongewijzigde voortzetting van de wet. Voor wat betreft de noodzaak en wenselijkheid van het instellen van een vaste prijs voor het e-boek kondigde de minister een onderzoek aan. Het door S.E.O. uitgevoerde onderzoek resulteerde in het rapport "Digitaal gebonden" waarin men, kort gezegd, niet onverdeeld positief was over het instellen van een vaste prijs voor het e-boek. In november 2011 werd het rapport ingebracht ten behoeve van de Kamerbehandeling van de evaluatie Wet op de Vaste Boekenprijs.

Plenaire evaluatie-behandeling van de Wet op de Vaste Boekenprijs door de Tweede Kamer had uiteindelijk plaats in december 2011, zo'n kleine twee jaren na dato van de brief van minister Plasterk. De naar aanleiding van de evaluatie voorgestelde wetswijzigingen werden alle geaccordeerd. Een vaste prijs voor het e-boek werd, als verwacht, niet ingesteld. Geheel onverwacht echter, werd een aantal amendementen ingediend, waarvan de Tweede Kamer er een drietal honoreerde. De Tweede Kamer amendeerde de wet in die zin dat voor het onderwijs vervaardigde en voorgeschreven boeken voor het WO en HBO niet langer onder de werking van de wet zouden vallen en verkortte de evaluatietermijn van de wet van vijf naar vier jaren. Tevens besloot de Tweede Kamer dat de verkoop door de uitgever van eigen werk aan een auteur voor promotioneel gebruik niet langer onder de wet zou moeten vallen.

In het bijzonder het instellen van een vrije prijs voor het voorgeschreven HBO- en WO-boek baart boekverkopers grote zorgen. KBb en KBb-Educatief wendden zich in januari 2012 daarom gezamenlijk tot de Eerste Kamer, teneinde die er van te overtuigen dat het doorvoeren van deze wijziging een zeer slechte zaak zou zijn.

2.5 Onderzoek

Onderzoek is één van de speerpunten van de KBb. Zonder actuele en objectieve cijfers van de boekenbranche is het onmogelijk ontwikkelingen te signaleren en boekhandels te adviseren. Daarnaast zijn deze cijfers noodzakelijk om de boekhandel goed te kunnen vertegenwoordigen in de politieke overlegorganen met betrekking tot bijvoorbeeld de CAO en de Wet op de Vaste Boekenprijs en in communicatie met de media.

Brancheonderzoek naar omzet- en afzetcijfers is grotendeels uitbesteed aan Stichting Marktonderzoek Boekenvak (SMB). In 2011 heeft SMB naast de wekelijkse markttrends nog een aantal kwalitatieve onderzoeken laten uitvoeren, zoals het onderzoek naar het lees- en aankoopgedrag van consumenten (voorjaar en zomer 2011). Verder is er in samenwerking met Intomart GfK onderzoek gedaan onder consumenten naar de dalende tendens van de boekenomzet (najaar 2011). Dit onderzoek liet zien dat het boek te lijden heeft onder de concurrentie van andere media. 36% van de consumenten gaf aan minder te lezen door het gebruik van radio, tv en internet. Daarnaast geven consumenten aan vaker gebruik te maken van de tweedehand (internet)markt voor de aanschaf van boeken (22%). Bezuiniging is hiervoor het belangrijkste motief.

De KBb heeft in 2011 de samenwerking met prof. dr. Jaap Boter, bijzonder hoogleraar Boekhandel aan de Uva, verder geïntensiveerd. Diverse boekhandels werkten enthousiast mee aan afstudeeronderzoeken van studenten. Deze onderzoeken werden gepubliceerd op de website van de KBb, zodat de resultaten voor al onze leden beschikbaar zijn.

Het streven van de KBb voor 2012 is om de boekhandel verder cijfermatig in beeld te brengen. Het bedrijfsvergelijkend onderzoek van Boek & Bedrijf speelt hierbij een belangrijke rol. Daarnaast zal er samen met prof. dr. Jaap Boter verder gewerkt worden aan de vertaalslag van de landelijke beschikbare onderzoeksgegevens naar de dagelijkse praktijk in de boekhandel. Tevens zal de KBb in 2012 de voorbereidingen treffen voor de evaluatie van de Wet op de Vaste Boekenprijs.

2.6 Opleiding

Opleiding stond in 2011 voor een belangrijk deel in het teken van de overgang van de voormalige Basismodules voor de Boekhandel naar een nieuw opleidingstraject dat is toegesneden op de actuele situatie in de boekenbranche. Dit resulteerde in de Vernieuwde Vakopleiding voor de Boekhandel die in maart 2012 van start gaat.

Uitgangspunt van de Vernieuwde Vakopleiding voor de Boekhandel is het beroepscompetentieprofiel 'Boekverkoper'. Dit competentieprofiel omvat de kennis, vaardigheden en houdingsaspecten waarover de huidige boekverkoper moet beschikken en werd opgesteld op basis van expertmeetings met boekverkopers, ondernemers, onderwijskundigen en docenten. Uit deze expertmeetings kwam naar voren dat er behoefte is aan boekverkopers met verkoopkracht, marketingkwaliteiten en kennis over sociale media. Naast de basiselementen 'klant', 'assortiment' en 'presentatie & promotie' hebben deze onderdelen dan ook een stevig accent gekregen in

de Vernieuwde Vakopleiding.

Het nieuwe trainingsmateriaal werd opgesteld samen met een onderwijskundig bureau. De vier losse modules hebben plaatsgemaakt voor een aaneengesloten opleiding bestaande uit tien trainingdagen waarin veel aandacht is voor de praktijk op de werkvloer. De opleiding wordt afgesloten met een eindopdracht waarbij de cursist een adviesrapport schrijft voor de eigen boekhandel richting de toekomst.

We zijn er van overtuigd dat we met de Vernieuwde Vakopleiding voor de Boekhandel boekverkopers opleiden die klaar zijn voor de boekhandel van nu én van de toekomst!

Themacursussen

Naast de realisatie van de Vernieuwde Vakopleiding werden er in 2011 diverse themacursussen georganiseerd. In korte, intensieve bijeenkomsten besteedden we aandacht aan actuele thema's zoals sociale media, e-readers en e-boeken, young adult literatuur en diefstalpreventie. De themacursus Etaleren & Presenteren en de verkooptraining Klantgerichtheid werden op meerdere plekken in-company verzorgd.

Voor 2012 hebben we ons aanbod aan themacursussen verder uitgebreid en uitgewerkt tot een vast jaarprogramma. Aansluitend op de belangrijke ontwikkelingen in het boekenvak is hierin veel aandacht voor digitalisering en nieuwe marketingtechnieken. Daarnaast houden we ruimte om in te spelen op concrete opleidingsvragen vanuit het veld om zo de boekhandel optimaal te kunnen ondersteunen in actuele ontwikkelingen.

2.7 Promotie

Zeker in tijden dat het boek en de boekhandel onder druk staan, is collectieve promotie erg belangrijk. Samen met de uitgevers en bibliotheken heeft de KBb deze taak ondergebracht bij de CPNB. Namens de boekverkopers heeft de KBb zitting in het CPNB-bestuur en denkt mee over het beleid en de ontwikkelingen binnen de CPNB en evalueert de campagnes.

Feestdagencampagne 2011

De KBb was in 2011 één van de initiatiefnemers van Feestdagencampagne. Gezien de aanhoudende economische onzekerheid, had het boekenvak behoefte aan een grote eindejaarscampagne met een aantrekkelijke actie voor de consument. Samen met uitgevers, het Centraal Boekhuis, de CPNB en de Boekenbon wist de KBb een groot promotiebudget bij elkaar te brengen en werd er een actie ontwikkeld waarbij de consument tweemaal verleid werd naar de boekhandel te gaan. In de periode van 29 november tot en met 14 december om een speciale Hella S. Haasse Feestdagen Boekenbon van 5 euro cadeau te krijgen bij de aanschaf van één van 31 actietitels. De tweede maal om deze in te wisselen voor een nieuwe aankoop (tot uiterlijk 7 januari 2012). In totaal werden er 200.000 Feestdagen Boekenbonnen verspreid door de boekhandel. Begin 2012, toen nog niet alle bonnen verwerkt waren, bleek al dat ruim 60% van de Feestdagen Boekenbonnen door de consument werd verzilverd; een ongekend hoge redemptie. De collectieve aanpak heeft hiermee zijn succes bewezen!

Lintjes van de Boekverkoper

Om extra aandacht te vragen voor het informatieve boek, werden in april 2011 voor de derde maal de Lintjes van de Boekverkoper uitgereikt. Een jury van ervaren boekverkopers beloonde de 10 beste informatieve boeken met

een lintje. Daarnaast werd in 2011 voor de eerste maal de Gouden Tulp uitgereikt: de prijs voor het meest onderscheidende boek in dit genre. Deze eer viel ten deel aan *The Sound of the Westcoast, 1965-1979* van Leo Blokhuis die de prijs van € 10.000 en het beeldje van Jeroen Henneman in ontvangst mocht nemen.

2.8 Vakinfrastructuur

In de jaarverslagen van 2009 en 2010 berichtten wij u al over de herstructurering van de KVB in relatie tot de dividendstroom CB. Als eerste stap werden in 2010 de statuten van de KVB gewijzigd. In 2011 zijn de twee daaropvolgende stappen gezet.

Eerst is de zogenaamde culturele activiteit van de KVB afgesplitst naar een nieuw opgerichte vereniging; een nieuwe Koninklijke KVB met een adviesraad waarin het boekenvak in de breedte is vertegenwoordigd. In de oorspronkelijke KVB bleven de certificaten CB, vertegenwoordigende het economische eigendom CB, achter. Als tweede stap is de oude KVB in de tweede helft van 2011 omgezet in een coöperatie met de naam Coöperatie Boekenvak U.A.. Als economisch eigenaar is deze coöperatie gerechtigd de ontvangen gelden uit de dividendstroom CB uit te keren aan de leden.

Tot de uitkering van dividend is besloten in de aandeelhoudersvergadering CB van december 2011. Het aan de Coöperatie Boekenvak U.A. toekomende dividend CB zal worden verdeeld onder de KBb en de Coöperatie van Boekenuitgevers U.A. als enige twee leden van de coöperatie. Afhankelijk van de prestaties van het CB, zal daarmee een geldstroom op gang kunnen komen ten behoeve van boekverkopers en uitgevers.

2.9 Boek & Bedrijf

Ook in 2011 ondersteunde Boek & Bedrijf de individuele boekhandel in het ondernemerschap. Zo werd een aantal boekhandels geadviseerd en begeleid bij bedrijfsoverdracht en werd er een beperkt aantal vestigingsplaatsonderzoeken uitgevoerd.

Daarnaast maakten enkele boekhandels gebruik van de winkelscan die in samenwerking met Boek & Bedrijf ontwikkeld werd. Deze winkelscan wordt uitgevoerd door een ervaren adviseur die met behulp van een aantal stellingen de sterke en zwakke punten van een boekhandel in kaart brengt. De analyse is erop gericht om de instore- en outstore communicatie te verbeteren en de kansen op omzetstijging te verhogen.

Het accountancy-arrangement dat in samenwerking met de GIBO groep werd opgezet werd gecontinueerd. Hierdoor konden boekverkopers ook in 2011 tegen gereduceerd tarief hun boekhouding onderbrengen bij een accountant.

Om boekverkopers te informeren over actuele ontwikkelingen, organiseerde Boek & Bedrijf in 2011 de themabijeenkomst 'Ondernemen bij Tegenwind' plaats waar enkele ondernemers uit andere branches boekverkopers inspireerde met vernieuwende initiatieven op het gebied van ondernemerschap en klantenbinding.

2.10 De Boekenbon

Na ruim 75 jaar staat de fundering van de Boekenbon nog altijd als een huis; een cadeaubon die bekend en geliefd is bij een zeer brede groep consumenten en waarvan de omzet volledig ten goede komt aan de boekhandel. Zowel de boekenmarkt als de cadeaumarkeet zijn echter snel aan het veranderen. Om ervoor te zorgen dat de Boekenbon zijn stevige positie ook in de toekomst kan behouden, hebben we een aantal belangrijke stappen gezet.

Zo werd de online verkoop via www.boekenbon.nl verbeterd en werd de productbeleving door de consument vergroot met onder andere de Boekenbon Wenskaart die middels deze website besteld kan worden. Met een affiliatieprogramma kan deze bestelapplicatie ook geïntegreerd worden in de website van een boekhandel. Daarnaast werd er in 2011 geïnvesteerd in een gerichte aanpak van de zakelijke markt. Hiervoor werd een speciale Boekenbon+Wijn geschenkcombinatie ontwikkeld. Een andere belangrijke activiteit in 2011 was de verdere ontwikkeling van de Boekenbon-cadeaukaart.

Collectieve samenwerking

De Boekenbon heeft in 2011 veel geïnvesteerd in het creëren van nieuwe samenwerkingsvormen met uitgevers. Naast de Feestdagencampagne die in paragraaf 2.7 beschreven werd, is het reductiecouponboekje *Bon Appetit* hiervan een succesvol resultaat. Deze uitgave bevatte 12 kortingsbonnen voor boeken en kon samen met de Boekenbon meegegeven worden. Zowel boekhandels als uitgevers reageerden erg positief op het initiatief wat zich uitbetaalde in een groot aantal ingenomen kortingsbonnen. Gezien het succes van zowel de Feestdagencampagne als het reductiecouponboekje is de Boekenbon voornemens in de toekomst meer collectieve acties te ontwikkelen.

2.11 KBb-Educatief

KBb-Educatief is een vereniging van educatieve boekverkopers binnen de Koninklijke Boekverkoopbond, die op deze wijze hun krachten bundelen om het belang en de betekenis van het educatieve boek te verbeteren alsmede de belangen van haar leden te behartigen. Het bestuur verzorgt publicaties, treedt op als woordvoerder en is gesprekspartner naar organisaties en overheden die van belang zijn voor de totstandkoming en verspreiding van het educatieve boek. Bovendien wil KBb-Educatief een bijdrage leveren aan de steeds oploeiende discussie over de aard en kwaliteit van onderwijsvernieuwing en de schoolkosten, waaronder die van schoolboeken.

Afgelopen jaar nam het bestuur afscheid van haar eerste voorzitter Dr. A. (Bram) Peper. Opvolger is Drs. E.H.Th.M. (Ed) Nijpels. Vanaf 1 oktober 2011 treedt NBb-Educatief naar buiten als KBb-Educatief vanwege haar banden met de Koninklijke Boekverkoopbond (KBb).

Belangrijke onderwerpen op de agenda in 2011 waren: de schoolboekenscan 2011, de evaluatie van de Wet Gratis Schoolboeken, de evaluatie van de Wet op de Vaste Boekenprijs (Wvbp), de besluitvorming met betrekking tot de Wvbp en het W-boek en de digitalisering van het onderwijs.

Hoofdstuk 3: De KBb-kalender 2011

Januari

- Start basismodules voor de boekhandel
- Themacursus Young Adult
- Themacursus E-Readers & E-Books
- Retourpilot om mogelijke lastenvermindering voor de boekhandel te onderzoeken wordt verlengd

Februari

- Themacursus E-Readers aan de slag
- Themacursus Social Media
- Bijeenkomst Printing On Demand bij het Centraal Boekhuis; Nooit meer nee verkopen!
- Introductie Boekenbon + Wijn geschenkcombinatie

Maart

- Start basismodules in company
- Training Klantvriendelijkheid in company
- Boekenbon Boekenweek Quiz voor consumenten op www.boekenbon.nl

April

- Start basismodules
- Themacursus E-readers aan de slag
- Verspreiding 'Bon Appetit': reductiecouponboekje bij de Boekenbon
- Algemene Ledenvergadering KBb
- Symposium "U bent er toch nog in 2015?!"
- Uitreiking Lintje van de Boekverkoper
- Consumentenonderzoek GfK naar trends in lees-, leen- en aankoopgedrag van boeken

Mei

- Themabijeenkomst Ondernemen bij tegenwind
- Start basismodule 4 in company
- Themacursus Young Adult in company
- Vader- en Moederdagquiz voor consumenten op www.boekenbon.nl

Juni

- Themacursus Diefstalpreventie en omgaan met agressie
- Mr. Ari Doeser, directeur van de KBb, schrijft het opiniestuk "Het boek heeft een schitterende toekomst"
- Online enquête CB Managementrapportage

- Presentatie “Boekhandel van de Toekomst” op Boekblad aan Zee door Mariëtte Koekoek, projectleider digitalisering en distributie van de KBb

Juli

- Eerste digitale nieuwsbrief van de KBb
- Start techniekinventarisatie Boekenbon-cadeaukaart
- Evaluatie retourenpilot, beide methoden worden geïmplementeerd door het CB
- Consumentenonderzoek GfK naar trends in lees-, leen- en aankoopgedrag van boeken

Augustus

- KBb en Gau ondertekenen intentieovereenkomst Digitaal Platform

September

- Printing On Demand platform i.s.m. mijnbestseller.nl live met 3 boekhandels, Paagman, Vermeer en Benissimo op Manuscripta
- Themacursus Etaleren & Presenteren in company
- Themabijeenkomst Boekenbon-cadeaukaart
- Managementrapportage CB Online live

Oktober

- Themacursus Etaleren & Presenteren in company
- Grote subsidie toegekend aan Leerstoel Boekhandel aan de UvA voor onderzoek naar innovatie logistieke concepten
- Restauratie graf Albert Verwey afgerond met steun van het fonds ‘Perzik van Onsterfelijkheid’

November

- Centraal Boekhuis en ePagine krijgen gezamenlijk opdracht voor bouw Digitaal Platform
- Start landelijke cadeaucampagne met verspreiding van 200.000 Feestdagen Boekenbonnen van 5 euro
- Online enquête CB Zoekmachine
- Staatssecretaris van Cultuur Halbe Zijlstra maakt bekend dat er geen vaste prijs komt voor e-boeken
- Consumentenonderzoek GfK naar trends in lees-, leen- en aankoopgedrag van boeken

December

- Informatiemiddag Digitaal Platform bij het CB
- Behandeling evaluatie Wet op de Vaste Boekenprijs in de Tweede Kamer
- Mr. Ari Doeser maakt bekend dat hij na 29 jaar de Koninklijke Boekverkoopersbond zal verlaten

Hoofdstuk 4: De mensen in 2011

4.1 De Leden

<u>De leden per 31 december</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>
Plusleden:	1.047	1.087	1.087
Voorwaardelijke leden:	38	29	24
Basisleden:	19	19	24
Buitengewone leden:	13	9	10
Ereleden:	6	6	6
Totaal aantal leden:	1.123	1.141	1.151
Verkooppunten:	1.524	1.502	1.514

4.2 De overledenen

Menno Nieuwenhuis

Op 9 juni 2011 overleed op 72-jarige leeftijd Menno Nieuwenhuis. Menno begon in 1964 samen met zijn echtgenote een boekhandel in Doesburg en in 1970 openden zij een tweede boekhandel in Zutphen. Menno's ambities gingen echter verder en hij zocht contact met andere zelfstandige boekhandels om te komen tot samenwerking. Hieruit ontstond Boek en Bureau. Menno was een uiterst vriendelijke en gedreven persoonlijkheid die zijn vak verstond. Het boekenvak verliest in hem een boekverkoper pur sang.

Gerard Groot Beumer

Begin januari bereikte ons het bericht dat Gerard Groot Beumer in december 2011 bij een ongeluk om het leven is gekomen. Gerard werd 68 jaar.

Gerard leerde het boekenvak bij Waanders in Zwolle. Halverwege de jaren zeventig nam hij Boekhandel Ventra te Amstelveen over van Onno Ventra. Ruim 25 jaar stond Gerard aan het roer van deze boekhandel en dat deed hij met veel verve. Later sloot hij zich aan bij Libris en hij creëerde al snel de boekhandel met de hoogste omzet per vierkante meter. Gerard was een goede ondernemer en gaf zijn personeel de ruimte om boekenspecialist te worden. In 2000 verkocht hij de winkel aan de familie Rienks, maar kwam nog graag even langs in "zijn" winkel voor een praatje of voor een mooi boek.

Toos Aris

Op 27 augustus 2011 overleed, geheel onverwachts, Toos Aris-Walvaart op 77-jarige leeftijd. Toos was tot haar pensionering werkzaam op het bureau van de Koninklijke Boekverkoopersbond, toen nog gevestigd in Den Haag. Toos bleef ook na haar pensionering zeer geïnteresseerd in het boekenvak en in het wel en wee van de KBb in het bijzonder. Zij bleef de activiteiten op de voet volgen. Ieder jaar lag er weer een lijstje met vragen klaar voor Ari Doeser wanneer hij bij haar langskwam om haar kerstpakket te bezorgen.

Dirk Ouwehand

Op 8 oktober 2011 overleed te Blaricum op 80-jarige leeftijd Dirk Ouwehand, voormalig directeur van de CPNB. Dirk stond tussen 1971 en 1981 aan het roer van de Stichting CPNB. Hij heeft een belangrijke rol gespeeld in het vormgeven van de collectieve promotie van het boek tot wat het nu is. Toen Dirk Ouwehand directeur van de CPNB werd ressorteerde de stichting nog onder de uitgevers. Dirk was afkomstig van het Nederlands Zuivelbureau en heeft de collectieve boekpromotie "marketingwijs" gemaakt. Dat hij zich sterk maakte voor de boekhandel bleek onder andere toen hij in 1981 de door Gerard Reve ingeleverde tekst voor het Boekenweekgeschenk weigerde, omdat hij bij de opdracht aan Reve benadrukt had dat het geschenk niet te kwetsend moest zijn. Reve trok zich daar niets van aan met als resultaat dat Dirk de tekst onacceptabel vond voor een groot aantal boekhandel. In plaats van de tekst van Reve werd besloten om *De ronde van '43* van Henri Knap als Boekenweekgeschenk uit te geven. Dirk hield van poëzie en had een talent voor het maken van limericks.

Wim Steunenberg

Op 13 september 2011 overleed op 83-jarige leeftijd Wim Steunenberg. Wim was van 1989 tot 1993 voorzitter van de KVB en zat in die functie veelvuldig met de Koninklijke Boekverkoopersbond aan tafel. Wim Steunenberg bekleedde naast zijn werk als directeur van uitgeverij Kok een groot aantal functies binnen het boekenvak. In Kampen zetten hij zich onder meer in voor de daar gevestigde school voor journalistiek. De KBb bewaart goede herinneringen aan hem.

4.3 Het KBb-bestuur:

Per 31 december 2011:

Anbeek	D.	Dick	voorzitter
Bohlken	M.H..	Maarten	
Brouwer	P.H.L.	Peter	
Damwijk	C.A.M.	Caroline	vice-voorzitter
Doeser	A.C.	Ari	directeur, secretaris
Louw, van der	H.J.	Hidde	
Luykx	A.	Arjen	penningmeester
Paagman	F.S.G.	Fabian	
Usman	L.N.	Amin	
Verkaaik-Hogervorst	C.J.M.	Ineke	

4.4 Het KBb dagelijks bestuur

Anbeek	D.	Dick
Damwijk	C.A.M.	Caroline
Doeser	A.C.	Ari
Luykx	A.	Arjen

4.5 Medewerkers

Per 31 december 2011:

Ajjaji	Rachid	medewerker verrekenadministratie	1 fte
Boxtel, van	Susanne	communicatiemedewerker	0,95 fte
Budding	Claudia	receptioniste/medewerker ledenadministratie	0,53 fte
Dijk, van	Paula	medewerker Boekenbonadministratie	0,47 fte
Doeser	Ari	directeur	1 fte
Es, van	Pieter Jan	marketingmanager Boekenbon	1 fte
Estourgie	Jeannette	bestuurssecretaresse	1 fte
Hollander	Gerrie	receptioniste/medewerker ledenadministratie	1 fte
Kattenberg	Alberty	juridisch medewerker/adjunct-directeur	0,8 fte
Koekoek	Mariëtte	projectleider digitalisering, duurzaamheid en distributie	1 fte
Schaik, van	Diane	administrateur	0,95 fte
Spithoven	Carla	medewerker financiële administratie	0,53 fte
Weide, van der	Joost	projectleider advies en onderzoek / adjunct-directeur	0,95 fte
Westerman	Boukje	coördinator opleidingen	0,95 fte

4.6 SAMENSTELLING BESTUREN, COMMISSIES EN WERKGROEPEN

Per 31 december 2011:

Digitalisering-stuurgroep

Anbeek	D.	Dick
Boot	J.	Jos
Damwijk	C.A.M.	Caroline
Vlek	B.	Bart

Digitalisering – klankbordgroep

Koekoek	M.	Mariëtte
Mikkelsen	D.	Dennis
Troost	R.	Robin
Sprang, van	G.	Gerard

Distributiecommissie

Koekoek	M.	Mariëtte
Paagman	F.S.G.	Fabian

Depot, werkgroep

Asscher	M.W.B.	Maarten
Bohlken	M.H.	Maarten

Groep Internet Boekverkopers

Koekoek	M.	Mariëtte	
Rienks	P.	Pier	penningmeester
Wristers	R.E.	Reinder	secretaris
Bohlken	M.H.	Maarten	

Groep KBb-Educatief

Jagt	A.	Albert	
Nijpels	E.H.T.M.	Ed	voorzitter
Spring in 't Veld	W.	Wijnand	
Vlek	B.	Bart	
Weide, van der	J.	Joost	secretaris
Wind, van der	W.J.	Hans	vice-voorzitter

Onderhandelingsdelegatie CAO

Beijer	C.N.J.	Carla	
Doeser	A.C.	Ari	secretaris
Kattenberg	J.J.A.	Alberty	
Peters	J.M.	Hans	voorzitter

Stichting Bestemmingsfonds CAO

Doeser	A.C.	Ari	
Peters	J.M.	Hans	vice-voorzitter

Stichting NBb-Fonds

Anbeek	D.	Dick	voorzitter
Doeser	A.C.	Ari	secretaris
Luykx	A.A.M.	Arjen	penningmeester
Luckerhoff	R.	Rob	
Meer, van der	W.A.M.	Willeke	

Tijdschriftencommissie

Guliker	A.	Andries	
Heijden, van der	F.	Floor	
Kamp, van de	R.	Reny	
Kik	R.	René	
Usman	L.N.	Amin	voorzitter
Vries, de	T.	Theo	
Weide, van der	J.	Joost	secretaris

4.7 Vertegenwoordigingen in de boekenbranche

Centraal Boekhuis, Raad van Commissarissen

Gelauff	J.P.L.M.G.	Hans
---------	------------	------

Centraal Boekhuis, Bestuur Stichting Beheer Aandelen

Anbeek	D.	Dick
Damwijk	C.A.M.	Caroline
Kattenberg	J.J.A.	Alberty
Paagman	F.	Fabian

Centraal Boekhuis, Facturatie BV

Doeser	A.C.	Ari
--------	------	-----

Coöperatie Boekenvak

Anbeek	D.	Dick
Doeser	A.C.	Ari
Luykx	A.A.M.	Arjen

CPNB-bestuur

Asscher	M.W.B.	Maarten	
Lely, van der	M.	Matthijs	
Weide, van der	J.	Joost	assessor

Koninklijk Vereniging van het Boekenvak, bestuur

Anbeek	D.	Dick
Doeser	A.C.	Ari
Luykx	A.	Arjen

KVB, Raad van Advies

Luckerhof	R.	Rob
-----------	----	-----

KVB, Werkgroep Digitalisering

Damwijk	C.A.M.	Caroline
Vlek	B.	Bart

Boekenbon BV en SAB BV, Raad van Commissarissen

Anbeek	D.	Dick	
Gelauff	J.P.L.M.G.	Hans	president-commissaris
Pas, van der	M.A.	Marius	

Stichting tot Beheer van de Aandelen in de Nederlandse Boekenbon BV

Anbeek	D.	Dick	voorzitter
Damwijk	C.A.M.	Caroline	vice-voorzitter

Doeser	A.C.	Ari	secretaris
Luykx	A.	Arjen	penningmeester

Stichting Boekpromotie

Anbeek	D.	Dick	voorzitter
Doeser	A.C.	Ari	assessor
Schut	G.	Guus	

Stichting Marktonderzoek Boekenvak

Vingerling	A.	André	vice-voorzitter
Schaeffer	M.	Michel	
Weide, van der	J.	Joost	assessor
Bohlken,	M.H.	Maarten	

Stuurgroep NBC

Doeser	A.C.	Ari	
--------	------	-----	--

4.8 Vertegenwoordigingen in andere organisaties

Hoofdbedrijfschap Detailhandel

Doeser	A.C.	Ari	
--------	------	-----	--

Koninklijke MKB Nederland / Hoofdbestuur

Doeser	A.C.	Ari	
--------	------	-----	--

Koninklijke MKB Nederland/Nationale Winkelraad

Doeser	A.C.	Ari	
--------	------	-----	--

KVB/Bibliotheekcommissie

Asscher	M.W.B.	Maarten	
Verkaaik-Hogervorst	C.J.M.	Ineke	

Stichting Nederlandse Bibliotheek Dienst/Bibliion BV

Anbeek	D.	Dick	
Bohlken	M.H.	Maarten	penningmeester-secretaris

Nederlandse Taalunie, Overleg Nederlandstalige Uitgeverij en Boekhandel

Doeser	A.C.	Ari	
--------	------	-----	--

European Booksellers Federation (EBF)

Doeser	A.C.	Ari	
--------	------	-----	--

International Booksellers Federation (IBF)

Doeser	A.C.	Ari	
--------	------	-----	--

Colofon

Het jaarverslag 2011 is een uitgave van de Koninklijke Boekverkoopbond.

Contactgegevens

Koninklijke Boekverkoopbond
Prins Hendriklaan 72, 3721 AT Bilthoven
Postbus 32, 3720 AA Bilthoven

T: 030-2287956

F: 030-2284566

E: info@boekbond.nl

W: www.boekbond.nl